

A KAKAILAI I LIA TA RA LAVUR KAKAILAI

A taulai kalama, a vavina, ma ra umana
natu i Ierusalem, a umana vavina

- 1 ¹ A kakailai i lia ta ra lavur kakailai, nina ba kai Solomon.
² Boina ba na galum iau ma ra umana vargalum na ngiene;
Kaum varmari i boina ta dir ma ra polo na vuai na vain.
- ³ Kaum lavur varku dia ang na vuai,
A iangim i da ra varku di ga lolonge,
Damana a umana inip na vavina dia mari u.
- ⁴ Una al pa iau; ma avet a vutvut up u.
Ra king i ga ben pa iau tar ta ra kubana;
Avet a gugu ma avet a ga tam;
Avet a vala varvai ure kaum varmari, ma ure ra polo na vuai na
vain pata;
Kadia varmari piram i dovot.
- ⁵ I korong ra pakagu, a umana natu i
Ierusalem, a umana vavina,
Ia kaka iau a metek,
Da ra umana pal na mal Kedar,
Da ra umana mal na babak kutu kai Solomon.
- ⁶ Koko avat a bobo iau tago i gogol ra pakagu,
Tago ra keake i ga tar rang vakubar ra pakagu.
A umana natu i tinagu, a umana tutana, dia ga kankan ure iau,
Ma dia ga vo pa iau pi ina tena varbalaurai ta ra umauma na vain;
Ma kangu uma na vain pa iau ga balaure.
- ⁷ U nina ba ra tulungeagu i mari ia, una ve iau
Ure ra pakana kaum kikil na sip dia iaian tana, ma ra pakana dia
ngoango tana ari ra keake i ki tur;

Ta ra ava ina da ta tikai i tuba ra pal a matana
Maravai tar ta ra kikil na sip kai ra umana talaim?

- 8 Gala pa u nunure, u nina u boina ta ra vaden par,
Una mur ra nga kai ra umana sip,
Ma una tabar kaum lavur nat na me maravai ta ra umana pal na mal
kai ra umana tena balabalaure sip.

A taulai kalama, a vavina, ma ra taulai kalama, a tutana

- 9 Kaugu vakak, iau tar valarue u ma ra nat na os ai ra kiki na
vinavana kai Parao;
10 A ura pagupagu na ngiem dir boina, ra pepe na ulum nina di vir ia i
vamong dir,
Ma ra inoam bula, nina di vakurue ma ra kurkurua i ngatngat.
11 Avet a vi kaum ta vivi na goled,
Ma avet a vapetep vanavana tar ta silva tana.
12 Ba ra king i ga ki boko ta kana vatar,
Kaugu varku i ang na vuai.
13 Kaugu vakak i da ra vinvin bira na davai
Nina i va ta ra bongobongogu.
14 Kaugu vakak i da ra tur a pupu na davai i ang na vuai
Ta ra uma na vain aro En-Gedi.
15 Ea, kaugu vakak, u a valilingina; ea, u a valilingina,
Ma a ura kiau na matam dir da ra kiau na mata i ra uka.

- 16 Ea, kaugu vakak, u bula a valilingina, maia, a magit na
varmananai;
Ma kador vava i limut.

- 17 Ra umana bolo ta kador pal, a umana tagatagal,
Ma ra umana ivarai tana a umana iara iat.

2 ¹Iau a lelegurua maro Saron,
Ma ra vaigoara ta ra malamale.

- 2 Da ra vaigoara livuan ta ra umana kait,
I damana kaugu vakak livuan ta diat ra vaden.

- 3 Da ra gamata livuan ta ra lavur davai na pui,
I damana kaugu vakak livuan pire ra tarai.
Iau ga ki ma ra gugu ta ra maluruna,
Ma ra vuaina i kalami piragu.

- 4 I ga ben tar iau ta ra pal na nian,
Ma kana vakilang nina i bebe taun iau, ia ra varmari.

- 5 Avat a vadekdek iau ma ra vuai na vain di vuare, ma avat a
vamaram iau ma ra gamata,
Tago iau mait ma ra varmari.
- 6 Boina ba ra limana, a maira, na va ta ra kabinamur na ulugu,
Ma ra limana tuna na tal iau me.
- 7 Ea, a umana vavina Ierusalem, iau vargat avat
Tai ra umana vakak na leing ma ra umana me,
Ba koko avat a vararak pa ra mamainga upi ra varmari
Tuk tar ba i arikai.
- 8 Ra nilai kaugu vakak! Gire i vut,
I pil ta ra lualuana, i pipil tur vanavana ta ra buabuana.
- 9 Kaugu vakak i da ra vakak na leing, ba ra nat na me;
Gire, i tur ta ra papar a pal,
I gigira ruk ta ra umana mata na kalangar,
Di gire ta ra liplip na ubene.
- 10 Kaugu vakak i ga tata, ma i ga biti tagu;
Una tut, kaugu vakak, kaugu valilingina, ma dor a vana;
- 11 Tago ra e na madoldol i tar par,
I tar par ra bata;
- 12 Di gire ra umana pupu na davai ta ra gunagunan,
Ra e kai ra umana beo nina dia kakailai i vut,
Ma di valongore ra nilai ra uka ta kada gunan;
- 13 Ra vuai na lovo i matuka vanavana,
Ma ra umana vain dia pupu,
Ma dia ang na vuai.
Una tut, kaugu vakak, kaugu valilingina, ma dor a vana.
- 14 Ea, kaugu uka ta ra umana ngovo na vat, ta ra bakbakit ta ra ar na
vat,
Boina ba ina gire ra pal a matam, boina ba ina valongore ra nilaim,
Tago ra nilaim i kalami, ma ra pal a matam i vakak.
- 15 Avat a kinim vake ra umana leing na pap, ra umana nat na leing na
pap, nina dia kokore ra uma na vain;
Tago kaveve umana vain dia pupu.
- 16 Kaugu vakak, ia kaugu vakak iat, ma iau kana,
I ian livuan ta ra umana vaigoara.
- 17 Ba i vuvu ravian ma ra lavur malur dia panie,
Una talil, kaugu vakak, ma una da ra vakak na leing ba ra nat na
me
Ta ra umana luana dia ang na vuai.

A nuknuk i ra taulai kalama a vavina

- 3** ¹ Nina ba ra balagu i mari ia, iau ga ngarao upi ia ta ra umana bungbung na marum ba iau ga va ta kaugu vava; Iau ga ngarao upi ia, ma pa iau ga tikan tadav ia.
- ² Iau ga biti: Gori ina tut, ma ina vana vurvurbit ta ra pia na pal, Ina tikan upi nina ra balagu i mari ia, Ta ra umana nga ma ta ra lavur nga dia tababa; Iau ga tikan upi ia, ma pa iau ga tikan tadav ia.
- ³ Ra umana monamono nina dia vana vurvurbit ta ra pia na pal dia ga tadav iau, Ma iau ga biti ta diat: Dave, ava ga gire laka nina ra balagu i mari ia?
- ⁴ Iau ga vana kan diat, ma pa i ga vavuan Ma iau ga na tadav nina ba ra balagu i mari ia. Iau ga tal ia, ma pa iau ga pala vue Tuk iau ga ben pa ia tar ta ra kuba i nagu, Ta ra pal kai nina i ga lalau pa iau.
- ⁵ A umana vavina Ierusalem, iau vargat avat, Tai ra umana vakak na leing ma ra umana me, Ba koko avat a vararak pa ra mamainga upi ra varmari Tuk tar ba i arikai.

Diat dia vanavana ta ra varbean

- ⁶ To ia go i pot maro ra bil da ra umana lologoi na mi, Nina i ang na vuai ma ra bira na davai, ma ra bulit i ang na katkat, Ma ra kabang kai ra umana tena kunukul?
- ⁷ Ea, ia ra vava kai Solomon, A laptikai na vinun na dekdek na tutana kai Israel Dia tur kiki ia.
- ⁸ Diat par dia melem ta ra vinarubu ma ra pakat na vinarubu; Tikatikai i vi tar kana pakat ta ra paparai na kauna, Upi koko ta bunurut ta ra marum.
- ⁹ Solomon ra king i ga pait kana ta kiki na vinavana Ma ra davai maro Lebanon.
- ¹⁰ I ga pait ra umana pagapaga tana ma ra silva, Ma ra ruarua tana i ga pait ia ma ra goled, ma ra kiki tana i ga pait ia ma ra mal i meme marut, A umana vavina Ierusalem

Dia ga mal ia ma ra varmari.

- 11 Avat a vana, a umana vavina Sion, ma avat a gire ra king Solomon,
I vung ra kere nina tinana i ga vatoke tar ia tana ta ra bung di ga
tane bat ia,
Ta ra bung i ga gugu ra balana tana.

A taulai kalama, a tutana, i pite pa ra taulai kalama, a vavina

- 4** ¹Ea, kaugu vakak, u a valilingina, u a potar na vavina,
A ura kiau na matam dir da ra kiau na mata i ra uka;
Ra pepe na ulum i da ra kikil na me
Nina i va ta ra papar a luana Gilead.
- ²Ra umana pal a ngiem dia da ra kikil na sip ba di kabur kut uka diat,
Ma nina ba di ga puk vagomgom diat;
Dia vanavana a ururua,
Ma pa ta tikai ta diat i iba.
- ³Ra ura bul na ngiem dir da ra kuara i meme,
Ma ra ngiem i vakak;
A ura pagupagu na ngiem nina dir ki ta ra vavai na mal na tubatuba,
Dir da ra pakana gamata.
- ⁴Ra inoam i da ra bur na pal nina David i ga pait ia ure ra vuvuvung
na vargal,
Nina ba tika na arip na marmar na bakbakit dia ki tana,
Diat par ra umana ramravit kai ra umana rangrang na tutana.
- ⁵A ura um dir da ra kanga, a ura natu i ra vakak na leing,
Nina ba dir ian maravai ta ra umana vaigoara.
- ⁶Ba i vuvu ravian, ma ra lavur malur dia panie,
Ina vana tar ta ra luana na bira na davai,
Ma tadav ra buana na bulit i ang na katkat.
- ⁷Kaugu vakak, ra pakam i potar,
Ma pa ta babale tana.
- ⁸Dor a varagur maro Lebanon, kaugu taulai kalama,
Dor a varagur maro Lebanon;
Una gigira marama ra ul a Amana,
Marama ra ul a Senir dir ma Kermon,
Kan ra bala i ra babang kai ra umana leon,
Kan ra luana kai ra umana lepad.^a

^a 4.8 A lepad, a mangana leing da ra ngala na pusi, a tena varkarat.

- 9 U tar vagugu ra balagu, u taigu, kaugu taulai kalama;
 U tar vagugu ra balagu ba u kap lingan upi iau,
 Ba iau gire ra kurkurua ta ra inoam.
- 10 Taigu, kaugu taulai kalama, kaum varmari i boina!
 I manga boina ta dir ma ra polo na vuai na vain!
 Ma ra vuvuluna ta kaum lavur vartap i lia ta ra lavur mangana
 magit dia ang na katkat!
- 11 Ea, kaugu taulai kalama, a ura bul na ngiem dir tuatua da ra bulit
 na livur.
 A polo na bulit na livur, ma ra polo na u, dir ki ta ra vavai na
 karameam.
 Kaum lavur mal dia ang na vuvuvul da Lebanon.
- 12 Taigu, kaugu taulai kalama, i da ra uma di liplip bat ia,
 Da ra tava i ninim rikai nina di tuba bat ia,
 Da ra tava i pupunuk nina di ang bat ia.
- 13 Kaum lavur. ibul dia da ra uma na gamata i vuai ra bo na vuaina;
 A ena ma ra umana mapina nared,
- 14 A nared ma ra sapron,
 Kalamus ma sinamon, ma ra lavur davai na bulit dia ang na katkat;
 A bira na davai ma ra davai na alo ma ra umana vuai na davai dia
 ang na vuai, ma dia ngatngat muka.
- 15 U tika na uma na tava i pupunuk,
 U tika na kivu, nina ba ra tava tana a launa,
 U ra umana tava alir marama Lebanon.
- 16 Ea, u ra labur, una tavangun; ma u ra taubar, una vut;
 Amur a vu taun kaugu uma, upi ra bo na vuvuluna tana na arikai.
 Boina ba kaugu vakak na vana ta kana uma,
 Ma na en ra bo na vuaina tana.
- 5** 1 Iau pot ta kaugu uma, taigu, kaugu taulai kalama;
 Iau tar ilipe kaugu bira na davai ma kaugu balsam;
 Iau tar mome kaugu polo na vuai na vain ma kaugu polo na u.
 Avat a ian, a umana talaigu,
 Avat a momo, maikir, avat a mome ta ngala, a umana vakak.

A kini varbaiai ia ra magit na niligur

- 2 Iau ga va mat, ma ra balagu i ga tavangun;
 Ia ra nilai kaugu vakak ba i pipidil, ma i biti:
 Una papa are iau, taigu, kaugu valilingina, kaugu nat na uka, kaugu
 viviliai,
 Tago ra pepe na ulugu i pupuk ma ra mavoko,

Ra ulugu i buibui ma ra vual na marum.

3 Iau ga tar vorodo vue kaugu olovoi, ta ra ava ina ule mule?

Iau ga tar puk ra ura kaugu, ta ra ava ina vadur mule dir?

4 Kaugu vakak i ga varuk ra limana ta ra liplip na ubene marave ra matakilalat,

Ma ra balagu i ga dadadar upi ia.

5 Iau ga tut pi ina papa are pa kaugu vakak;

A ura limagu dir ga tua ma ra bira na davai,

Ma ra umana kaka na limagu ma ra bira na davai i polo,

Ari iau ga vatur ra alal bat ai ra matakilalat.

6 Iau ga papa are pa kaugu vakak,

Ma kaugu vakak pa i ga ki, i ga tar vana.

A balagu i ga mamat ba i ga tata.

Iau ga tikan upi ia, ma pa iau ga tikan tadav ia;

Iau ga oro upi ia, ma pa i ga bali iau.

7 Ra umana monamono, nina dia vana vurvurbit ta ra pia na pal, dia ga tadav iau.

Dia ga kita iau, dia ga vakinkin iau;

Ra umana tena balabalaure ta ra liplip na vat dia ga ra pa kaugu mal na tubatuba.

8 Iau lul vovo pa avat a umana vavina

Ierusalem, ba gala avat a tadav kaugu vakak,

Avat a ve ba iau mait ma ra varmari.

A taulai kalama, a vavina, i pite pa ra taulai kalama, a tutana

9 Ea, u a viviliai kakit ta ra vaden par,

Kaum vakak i boina dave tai ta enana vakak?

Kaum vakak dir enana varbaiai dave ma ta enana i vakak,

Pi una lul vovo pa avet dari?

10 Kaugu vakak i tavatavaliran, ma i kubar ra pakana,

I lia vurakit ta ra vinun na arip na marmar;

11 Ra uluna i da ra goled i ngatngat;

Ra pepe na uluna i da ra pupu ra pao. ma i korong da ra kotkot.

12 Ra ura kiau na matana dir da ra ura uka marave ra umana tava alir;

Di tar puk dir ma ra polo na u, ma dir ki bulu.

13 A ura pagupagu na ngiene dir da ra uma na balsam, ma ra kinobot na pitilibung;

A ura bul na ngiene dir da ra umana vaigoara nina dia tua ma ra bira na davai i polo.

- 14 A ura limana dir da ra umana domol i goled, nina ba di vapetep tar diat ma ra topas;
Ra pal a pakana i da ra loko na elefant, nina ba di vapetep tar ra sapir tana.
- 15 A ura kauna dir da a ura pagapaga na bo na vat, nina ba dir ki taun ra ura kiki i goled ma i ngatngat;
Ba di gire i da Lebanon, ma i boina da ra umana tagatagal.
- 16 Kana tinata i kalakalami, maikir, ia parika i mariringian kakit.
Go iat kaugu vakak, go nina a talaigu, a umana vavina Ierusalem.
- 6** ¹Ea, u a viviliai kakit ta ra vaden par,
Kaum vakak i tar vana uve?
Kaum vakak i tar lingan tar uve,
Upi dat a tikan upi ia?
- 2 Kaugu vakak i tar vana ur ta kana kinobot na davai i ang na katkat,
Upi na ian ta ra uma, ma upi na ilipe ra umana vaigoara.
- 3 Iau kai kaugu vakak, ma kaugu vakak ia kaugu;
I tabar kana kikil na sip maravai ta ra umana vaigoara.

A taulai kalama, a tutana, i pite pa ra taulai kalama, a vavina

- 4 Ea, kaugu vakak, u ti mariringian da Tirsa,
Ma u vakak da Ierusalem,
A magit na bunurut da ra loko na tarai na vinarubu ma ea vakilang na kamara.
- 5 Una lingan irai kan iau,
Tago a ura kiau na matam dir ga tar vaburut iau.
Ra pepe na ulum i da ra kikil na me,
Nina i va ta ra papar Gilead.
- 6 Ra umana pal a ngiem dia da ra kikil na sip.
Nina ba di ga puk vagomgom diat;
Dia vanavana a ururua, ma pa ta tikai ta diat i iba.
- 7 A ura pagupagu na ngiem, nina dir ki ta ra vavai kaum mal na tubatuba,
Dir da ra pakana gamata.
- 8 A laptikai na vinun diat ra umana vavina kai ra king, ma a lavutul na vinun na tultul na vavina,
Ma ra umana inip na vavina nina pa di luk diat, dia ki.
- 9 Kaugu nat na uka, kaugu viviliai, ia ra kavakake,
A kopono vavina kai nana;
A bul na vakak kai nina i ga lalau pa ia.
Ra umana vavina dia ga gire, ma dia ga biti: I ti doan;

Maikir, ra umana vavina kai ra king, ma ra lavur tultul na vavina,
dia ga pite pa ia.

10 Ia go i da ra kapa ai ra buabuarana,
Ma i talapar da ra gai,
Ma i pupua da ra keake,
A magit na bunurut da ra loko na tarai na vinarubu ma ra vakilang
na kamara?

11 Iau ga vana ur ta ra uma na galip,
Upi ina gire ra lavur ginol ta ra male,
Pi ina gire ra davai na vain ba i karakap boko,
Ma ra gamata ba i pupu.

12 Ba pa iau ga nununuk boko, kaugu mamainga i ga vako iau
Ta ra kiki na vinavana kai kaugu vakak.

13 Ea, u ra vavina maro Sulam, una lilikun;
Una lilikun, una lilikun, ma avet a gire u.
Upi ra ava avat a gire ra vavina Sulam,
Da ava bobo ra malagene maro Makanaim?

7 ¹Ea, u a natu i ra luluai, a vavina, i ti mamamar tuna ra ura kaum
ba u vanavana!
A paparai na kaum i guaguar da ra pupu na irima
Varogop ba ra melemuna i ga madake.

2 A bitom i da ra la na nimomo nina i vulu,
Ma nina pa i iba upi ra polo na vuai na vain;
Ra balam i da ra vinvin vit
Nina ba Ta umana vaigoara dia tur kikil ia.

3 A ura um dir da ra kanga,
Da ra ura natu i ra leing, nina a bo na ginagira.

4 A inoam i da ra bur na pal di pait ia ma ra loko na elephant;
A ura kiau na matam dir da ra umana lum aro Kesbon, maravai ta ra
mataniolo Bat-Rabim;

A bilaum i da ra bur na pal Lebanon
Nina i vatale uro Damasko.

5 A ulum i da Karmel,
Ma ra pepe na ulum i da ra mal i meme marut,
Nina di rau ra king me.

A ura tulai kalama dir gugu varurung

6 Ea, a vakak u, a valilingina ma a boina,
Nina ba da gugu tana.

7 Ra pal a pakam i da ra gelep,
 Ma a ura um dir da ra vuaina i vo.
 8 Iau ga biti: Ina koe ra gelep,
 Ina tatabai ta ra umana pagalina;
 Boina ba a ura um dir a da ra vuaina i vo,
 Ma kaum mamadang na vuvul da ra vuai na gamata;
 9 Ma ra ngiem na da ra polo na vuai na vain nina i manga boina,
 Ma i kalami ure kaugu vakak,
 Ta ra bul na ngiene ma ra pal a ngiene.

10 Iau kai kaugu vakak,
 Ma kana mamainga i tur tagu.
 11 Una mai, kaugu vakak, boina da dor a vana ta ra bala na vura;
 Boina ba dor a ki ta ra gunagunan.
 12 Boina ba dor a vana na taptapke uro ta ra umauma na vain;
 Dor a gire ba ra davai na vain i karakap boko, ma ra vuaina i arikai,
 Ma ba ra umana gamata dia pupu;
 Ma ina vaarike kaugu varmari piram abara.
 13 Ra umana davai na pepe ure ra varmari dia ang na vuai,
 Ma ra umana mangana vuaina davai dia boina, a kalamana ma ra
 maulana, dia va ta ra po,
 Nina ba iau ga vung ia ure u, kaugu vakak.

8

¹ Gala u a taigu, nina ba nagu i ga vau ia,
 Gala na boina!
 Ba ina tadav u ta ra taman, ma ina galum u,
 Pa ta na na kulume iau tana.
 2 Ina agure u tar ta ra kuba i nagu,
 Nina ba na vateten iau;
 Ina vamomo u ma ra polo na vuai na vain, nina di ga pota ma ra
 kavavar,
 Ma ra polo na vuai na vain nina i kalami.

3 Boina ba ra limana, a maira, na va ta ra kabinamur na ulugu,
 Ma ra limana tuna na tal iau me.

4 Ea, a umana vavina Ierusalem, iau vargat avat,
 Ba koko avat a vararak pa ra mamainga upi ra varmari,
 Tuk tar ba i arikai.

A varmari i dekdek da ra minat

5 Ia go i vut maro ra pupui,
 Ma i tatabai ta kana vakak?

- Iau ga vangun u ta ra bit a gamata,
 Abara iat tinam i ga kava u ie,
 Aina iat u ga ruarua ia ie.
- 6 Una vaki iau da ra vakilang ta ra balam, da ra vakilang ta ra limam.
 Tago a varmari i dekdek da ra minat;
 Ma ra varpin i leo da ra babang na minat;
 A umana meme tana dia da ra meme ta ra iap,
 A birao iat kai ra Luluai.
- 7 Mangoro na tava dia mama pun ra varmari,
 Ma. ra umana lovon dia mama taun vadudu pa ia;
 Da kulume ra tutana
 Nina ba na valar ia pi na kul ra varmari ma ra tabarikik.
- 8 Tika na tai vevet,
 Nina ba pa i ti tur boko ra una;
 Ava avet a pait ia ure tai vevet
 Ta ra bung ba di tir pa ia ta vevet?
- 9 Gala i tur padikat da ra liplip na vat,
 Avet a pait ra bur na pal i silva taun ia;
 Gala i da ra banbanu,
 Avet a liplip bat ia ma ra umana davai na tagatagal.
- 10 Iau ra liplip na vat, ma a ura ugu dir da ra ura bur na pal tana,
 Ma ta ra kiau na matana iau ga da tikai nina i ga tikan tadav ra
 malmal.
- 11 Solomon i ga vatur vake tika na uma na vain aro Baal-Amon;
 Ma ra umana tena balabalaure dia ga tokom pa kana uma na vain
 pirana
 Ma tika na arip na marmar na pakana silva ure ra vuaina tana.
- 12 Kaugu uma na vain iau balaure;
 Ma u Solomon, una vatur vake kaum silva,
 Ma ra vuai kaum uma, ma ra umana tena balabalaure bula.
- 13 Ea, a umana talaigu dia valongore ra nilaim,
 U, nina u ki ta ra umauma;
 Boina ba iau bula, ina valongore.
- 14 Una lulut, kaugu vakak,
 Ma una libur da ra vakak na leing ba ra me,
 Ta ra umana luana dia ang na katkat.